

Skala sklonosti idealiziranju braka¹

Konstruirale: Vera Ćubela Adorić i Jelena Jurević

Priredile: Vera Ćubela Adorić i Ivna Juranić

1. Teorijska osnova

Pri opisivanju i evaluaciji svoga braka ljudi su često pozitivno pristrani. To se očituje, između ostaloga, u velikome broju pojedinaca koji svoga partnera i bračnu vezu ocjenjuju kao „bolje od prosjeka“ te u povoljnijem procjenjivanju partnerovih značajki u odnosu na partnerove samoprocjene (koje su, također, nerijetko pozitivno pristrane!) (usp. Murray, Holmes i Griffin, 1996a, 1996b). Također, veliki je broj onih koji svoj brak opisuju kao (iznimno) sretan i pokazuju tendenciju slaganja s ekstremno pozitivnim tvrdnjama koje izražavaju zapravo nerealistična mišljenja, poput „Naš brak je idealan“, „S vremenom će se ljubav i razumijevanje u našem braku samo još povećati“ ili „Moj me partner nikada neće razočarati“ (Fowers, Veingrad i Dominicus, 2002; Neff i Karney, 2005).

S obzirom na to da u ovim istraživanjima često sudjeluju uglavnom osobe koje su se dobrovoljno javile za sudjelovanje i koje su više-manje u osnovi zadovoljne svojim brakom, ovakvi bi se nalazi mogli pripisati pozitivnoj samoselekcioniranosti. No, istraživanja su pokazala da tendencija nerealistično pozitivnoga procjenjivanja partnera i bračne veze zapravo nije artefakt dobrovoljnosti sudjelovanja, bračnoga zadovoljstva niti, pak, trajanja veze (Murray i Holmes, 1997, prema Gagné i Lydon, 2004). U isto vrijeme, utvrđeno je da pridonosi predanosti i stabilnosti veze kao i njezinoj općoj kvaliteti, uključujući veće zadovoljstvo, ljubav i povjerenje, te manju razinu konflikata (v. detaljnije u Gagné i Lydon, 2004). Iz toga se razloga gore opisane tendencije smatraju izrazom *pozitivnih iluzija*, koje većina ljudi ima kako o sebi kao pojedincima (usp. Taylor i Brown, 1999) tako i o svojim vezama. U potonjem slučaju, te iluzije uključuju, konkretno, (a) *pristranost samouzdanja*, tj. sustavno preuveličavanje pozitivnih značajki partnera i braka, (b) *pristranost optimističnosti*, tj. izraženi optimizam glede budućnosti vlastite veze i (c) *pristranost kontrole*, odnosno precjenjivanje stupnja kontrole nad pozitivnim i negativnim događanjima u vlastitoj vezi (Gagné i Lydon, 2004).

Jedno od ključnih pitanja koje se u vezi s ovim tendencijama može postaviti je kako se takve, idealizirane percepcije uopće mogu održati. Naime, moglo bi se očekivati da suočavanje s „realnošću braka“ nužno vodi reduciranju, ako ne i gubitku iluzija. Doista, jedan od modela promjena u kvaliteti bračnoga funkcioniranja stavlja naglasak upravo na ove procese „deiluzioniranja“ (v. Caughlin i Huston, 2006). To, međutim, još uvijek ne objašnjava kako, unatoč realnosti koja proturječi idealiziranim očekivanjima i međuzavisnosti koja ih primorava da tu realnost ne ignoriraju, veliki broj pojedinaca ipak ustraje u pozitivnim očekivanjima i nerealistično pozitivnoj evaluaciji svoje veze. Osnovno objašnjenje je da su ljudi, u isto vrijeme, snažno motivirani vjerovati da je veza, na koju su se obvezali i u koju su već uložili značajne resurse, vrijedna truda i daljnjih ulaganja (Gagné i Lydon, 2004). Iz tog razloga, disonanca koju generira suočavanje s odstupanjima od idealiziranih očekivanja može voditi selektivnom procesiranju i dosjećanju informacija pri evaluaciji partnera i braka, odnosno fokusiranju na pozitivne značajke partnera i veze. Neka istraživanja također sugeriraju da se pozitivna pristranost očituje više pri donošenju globalnih ili manje jasno određenih sudova (npr. „Moj partner ima dosta pozitivnih osobina“), nego kad se evaluacija odnosi na specifičnije značajke

¹ Prikaz skale, kao i njezine dosadašnje primjene, realizirani su u sklopu projekta „Iskustva nepravde i psihološka dobrobit tijekom nekih životnih tranzicija“, koji je odobrilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH (269-1301422-1493).

partnera ili aspekte veze koji su manje podložni različitim interpretacijama (npr. „Moj se partner izvrsno slaže s mojim roditeljima“) (Neff i Karney, 2005).

K tome, održavanju iluzija pridonosi i prilagođavanje vlastitih očekivanja realnim značajkama partnera i odnosa s njim, kao i usklađivanje vlastitih percepcija i ponašanja prema vlastitim i partnerovim očekivanjima, pa na taj način točnost uzajamnoga opažanja može biti donekle i vlastita kreacija samih partnera (Gagné i Lydon, 2004; Murray, Holmes i Griffin, 1996a). Kao što navode Murray, Holmes i Griffin (1996b), pozitivne iluzije ne moraju značiti zaslijepljenost, a ni idealističko iskrivljavanje ne vodi nužno razočaranju. Određeni stupanj idealističkoga iskrivljavanja zapravo stvara pozitivno ozračje u vezi, koje pojedincu daje osjećaj sigurnosti i pouzdanje da je, unatoč svim svojim „nesavršenostima“, ta veza dobra i vrijedna održavanja. Dakako, u evaluaciji veze je važno biti realističan; štoviše, istraživanja pokazuju da stvarno poznavanje i realistično procjenjivanje partnera pridonosi osjećaju uzajamnoga razumijevanja i prihvaćanja i, time, kvaliteti veze (Gagné i Lydon, 2004). Međutim, točnost i realistično gledanje na vezu nisu alternative opisanim pristranostima, nego naprotiv, mogu uspješno koegzistirati i pridonositi pozitivnim ishodima u vezi. To, dakako, ovisi o stupnju u kojem zadovoljavaju potrebu ne samo za jasnom i realističnom predodžbom o statusu veze i o partneru nego i za osjećajem sigurnosti i pouzdanja u vezu. U konačnici, taj osjećaj funkcionira i kao sigurna baza zahvaljujući (a ne unatoč!) kojoj se pojedinac može suočiti s realnošću svoje veze, bez rizika da će ono što „otkrije“ bitno ugroziti njegovo samopoštovanje ili samu vezu (Gagné i Lydon, 2004; Murray, Holmes i Griffin, 1996b; Neff i Karney, 2005).

Premda su, prema postojećim nalazima, idealiziranju skloni mnogi pojedinci, u tom pogledu postoje i određene varijacije, koje mogu biti povezane s nekim individualnim značajkama (npr. samopoštovanje, tip privrženosti, potreba za spoznajom; v. Gagné i Lydon, 2004) kao i sa značajkama same veze (npr. stadij u razvoju veze) i bračnih partnera kao para. U vezi s potonjim, u jednom našem istraživanju profila slaganja među partnerima u evaluaciji različitih domena bračnoga funkcioniranja, različiti tipovi parova s obzirom na te obrasce (ne)slaganja, uspoređeni su, između ostaloga, i po tendenciji idealiziranja svoje bračne veze (v. Čubela Adorić, Jurević i Jurkin, 2008; Jurević, 2007). Za potrebe mjerenja te tendencije, Čubela Adorić i Jurević su 2006. konstruirale novi instrument, čija je konačna verzija opisana u nastavku ovoga priloga. Pri sastavljanju tvrdnji vodilo se računa o različitim, ranije opisanim načinima na koje se ova pristranost manifestira pri evaluaciji partnera i bračne veze. Također, nastojalo se izbjeći prosuđivanje o specifičnim, usko definiranim atributima partnera ili veze jer se, kako je ranije rečeno, idealističko iskrivljavanje manifestira više pri donošenju globalnih prosudbi.

2. Opis skale

Skala sklonosti idealiziranju braka se sastoji od 13 tvrdnji koje na različite načine izražavaju tendenciju idealiziranja bračne veze (npr. *Naš je brak idealan; Mi se međusobno slažemo koliko to u ovom svijetu dvije osobe uopće mogu*; v. prikaz pojedinih čestica na kraju ovoga priloga). Treba uočiti da je samo jedna čestica (br. 6) u ovoj konačnoj verziji formulirana negativno pa, prije izračunavanja ukupnoga rezultata na skali, procjene na njoj treba bodovati u suprotnome smjeru nego kod ostalih čestica.

Stupanj slaganja s pojedinim tvrdnjama ispitanik procjenjuje na skali od -3 (potpuno netočno) do +3 (potpuno točno). Prije izračunavanja ukupnoga rezultata procjene se boduju od 1 do 7, što za sve čestice – osim već spomenute br. 6 – znači da se procjena „-3“ boduje sa 1, a procjena „+3“ sa 7. Ukupan se rezultat određuje kao prosječna vrijednost procjena na pripadajućim česticama, tako da je teoretski raspon rezultata između 1 i 7. Pritom veći rezultat ukazuje na veću izraženost tendencije idealiziranja braka.

Ova je skala do sada primijenjena u dvama nezavisnim istraživanjima na uzorcima bračnih parova. U prvome je istraživanju sudjelovalo ukupno 366 ispitanika, odnosno 183 bračna para koja su u vrijeme istraživanja bila u braku između 3 i 7 godina (v. detaljnije u

Ćubela Adorić, Jurević i Jurkin, 2008; Jurević, 2007). U drugome je istraživanju sudjelovalo 160 bračnih parova koji su u to vrijeme bili u tranziciji u roditeljstvo, pri čemu su polovinu činili budući roditelji (između 3. i 7. mjeseca trudnoće), a drugu polovinu oni koji su svoje prvo dijete dobili u proteklih 2 – 8 mjeseci (v. detaljnije u Tucak Junaković, Ćubela Adorić i Nekić, 2009). Radi se, dakle, u oba slučaja o razmjerno mlađim parovima, koji su u vrijeme sudjelovanja u istraživanju bili u braku, u prosjeku, oko četiri i pol godine (I. istraživanje), odnosno oko godinu i pol dana (II. istraživanje). Parovi koji su sudjelovali u prvoj primjeni regrutirani su iz različitih dijelova RH primjenom postupka „snježne grude“. Druga je skupina parova kontaktirana posredstvom ginekoloških i pedijatrijskih ambulanti, pri čemu se vodilo računa da oni koji tek očekuju dijete i oni koji su ga dobili budu izjednačeni po relevantnim sociodemografskim značajkama (npr. dob partnera, trajanje braka, radni status partnerice itd.). Svaki je par kontaktiran zasebno, a partneri su potom nezavisno popunili upitnik koji je, osim Skale sklonosti idealiziranju braka, sadržavao i neke druge instrumente. Tri od njih su opisana u drugim prilogima u ovom izdanju (v. Skala uspješnosti rješavanja bračnih konflikata, Skala percipirane pravednosti u braku i Skala bračne stabilnosti).

3. Psihometrijske osobine

Analize latentne strukture ove skale u obje su primjene provedene pod modelom zajedničkih faktora, s kvadriranim koeficijentima multiple korelacije kao procjenama komunaliteta, te Kaiser-Guttmanovim kriterijem za određivanje značajnih faktora. U oba je slučaja izlučen jedan faktor, koji objašnjava 47% (1. primjena) i 36% (2. primjena) zajedničke varijance njezinih čestica. Jednofaktorske solucije utvrđene su i u zasebnim analizama s obzirom na spol i razdoblje tranzicije u roditeljstvo u kojem su se ispitanici nalazili (v. detaljnije u Jurević, 2007; Tucak Junaković, Ćubela Adorić i Nekić, 2009).

U prvoj su primjeni sve čestice na skali imale zadovoljavajuće visoka (tj. $> ,30$) zasićenja na izlučenome faktoru, kao i nespuriozne korelacije s ukupnim rezultatom. U skladu s tim, dobivene su razmjerno visoke vrijednosti Cronbachova alpha koeficijenta (v. tablicu 1). Slično se može reći i za drugu primjenu, u uzorku parova u tranziciji u roditeljstvo, u kojoj je samo čestica br. 13 pokazala nešto niže vrijednosti faktorskoga zasićenja ($,28$) i nespuriozne korelacije s ukupnim rezultatom ($,24$). Zasebne analize s obzirom na spol i razdoblje tranzicije sugeriraju da je ova čestica „problematična“ prvenstveno kod žena nakon rođenja djeteta ($r_{IF} = ,19$, $r_{it} = ,18$), a u nešto manjoj mjeri i kod budućih očeva ($r_{IF} = ,24$, $r_{it} = ,16$). O razlozima bi se, dakako, moglo spekulirati, ali se, za sada, preporučuje zadržavanje ove čestice jer rezultati prve i druge primjene u tom pogledu nisu konzistentni. K tome, dodatne analize podataka iz druge primjene pokazuju da se isključivanjem ove čestice pouzdanost tipa unutarnje konzistencije neznatno mijenja, kako u cijelom uzorku ($\alpha = ,86$) tako i u navedenim podskupinama majki ($\alpha = ,88$, nasuprot $,87$ kada se ta čestica zadrži) i budućih očeva ($\alpha = ,84$, nasuprot $,83$ kada se ta čestica zadrži).

U tablici 1 su prikazani osnovni deskriptivni statistici, koji su utvrđeni u dvjema primjenama ove skale. Kao što se može vidjeti, unatoč pomaku aritmetičkih sredina prema većim vrijednostima, indeksi raspršenja upućuju na zadovoljavajuće visoku osjetljivost skale u objema primjenama. No, treba istaknuti da su u objema rezultati Kolmogorov-Smirnovljeva testa pokazali značajno odstupanje od normalne distribucije (I. primjena: $d = ,136$, II. primjena: $d = ,113$, oba $p < ,01$). S obzirom na to da se, u obama slučajevima, radi ne samo o razmjerno mladim parovima, nego i onima kod kojih je uvjet sudjelovanja bio, dakle, pristanak obaju partnera, ova odstupanja, kao i pomak u smjeru većih vrijednosti, vjerojatno se mogu pripisati pozitivnoj samoselekciji.

U prvoj je primjeni utvrđeno da muškarci na ovoj skali postižu u prosjeku značajno veći rezultat od svojih partnerica ($t = 2,14$, $p = ,04$). Premda se radi o, zapravo, slabom efektu (Cohenov $d = ,21$), ova razlika sugerira da je tendencija slaganja s tvrdnjama na ovoj skali na osnovi njihove facijalne valjanosti (tj. bez uvida da se radi o nerealistično pozitivnim opisima

bračne veze) izraženija kod muškaraca nego kod žena. Žene u ovome slučaju mogu biti sklonije elaboraciji i zato što često imaju bogatiju socijalnu mrežu i, stoga, bolji uvid u funkcioniranje drugih bračnih veza te mogu biti sklonije koristiti te konkretne primjere kao standard pri donošenju vlastitih procjena. Dakako, ovo je samo jedno moguće objašnjenje, koje treba uzeti s rezervom (i tek provjeriti u narednim istraživanjima), tim prije što su postojeći nalazi o spolnim razlikama u točnosti i pristranostima u evaluaciji bliskih veza vrlo nekonzistentni (usp. Gagné i Lydon, 2004). To potvrđuje i činjenica da u drugoj našoj primjeni ove skale nije utvrđena značajna spolna razlika na razini cijeloga uzorka ($p = ,08$). Međutim, kad je u obzir uzeto i razdoblje tranzicije u roditeljstvo, pokazalo se da to zapravo vrijedi prvenstveno za razdoblje nakon rođenja djeteta; u podskupini parova koji su u razdoblju trudnoće ponovo je utvrđena izraženija tendencija idealiziranja kod muškaraca nego kod žena ($Mm = 6,2$ i $Mž = 6,0$, $p = ,05$, Cohenov $d = ,30$). Efekt samoga razdoblja također se pokazao značajnim ($F = 9,504$, $p = ,002$, Cohenov $d = ,25$): oni koji su već postali roditelji općenito su manje skloni idealiziranju ($M = 5,8$) nego oni koji tek očekuju rođenje svoga prvog djeteta ($M = 6,1$).

Dok u potonjem istraživanju nije bilo značajne povezanosti rezultata na ovoj skali s dobi ili trajanjem veze (oba $p > ,05$), u prvoj je primjeni utvrđena slaba, ali značajna tendencija opadanja idealiziranja s dobi ($r = -,12$, $p < ,05$) i s trajanjem bračne veze ($r = -,14$, $p < ,01$). Može se pretpostaviti da bi ove povezanosti bile izraženije u uzorcima ispitanika, odnosno parova koji su puno heterogeniji po dobi i trajanju bračne veze.

Za konstruktnu valjanost ove skale relevantni su i podaci o njezinim značajnim, pozitivnim korelacijama s mjerama različitih aspekata kvalitete bračnoga funkcioniranja. Uz korelaciju od $,79$ ($p < ,01$) s rezultatima na Upitniku bračne usklađenosti (UBU, Čubela, 2002), koja je utvrđena u prvoj primjeni, značajne su povezanosti dobivene sa svim skalama Upitnika percipirane kvalitete bračnoga odnosa (UPKBO), koji su konstruirale Čubela Adorić i Jurević za potrebe ranije opisanoga istraživanja obrazaca slaganja među bračnim partnerima (v. Jurević, 2007). U tablici 2 su navedene vrijednosti dobivenih koeficijenata korelacije s onim skalama UPKBO koje su primijenjene u obama istraživanjima. U skladu s navodima iznijetim u uvodnome dijelu ovoga priloga, oni koji na ovoj skali postižu veće rezultate su, u prosjeku, zadovoljniji svojim brakom te svoj odnos s partnerom doživljavaju kao usklađeniji, pravedniji, stabilniji i uspješniji s aspekta efikasnosti rješavanja uzajamnih sukoba, kao i u nizu drugih domena (Čubela Adorić, Jurević i Jurkin, 2008; Jurević, 2007). Konačno, usporedba različitih tipova parova s obzirom na obrasce (ne)slaganja u pozitivnoj evaluaciji kvalitete bračnoga funkcioniranja u dvanaest domena je pokazala da među njima postoje razlike i u tendenciji idealiziranja, koja se pokazala najizraženijom kod onih tipova koje inače karakterizira visoko slaganje među partnerima u evaluaciji svih ili većine domena (tzv. vitalni i balansirani tip), a najslabije izražena kod tzv. konfliktnoga tipa, koji karakterizira najveće neslaganje među partnerima u evaluaciji svih ispitivanih domena. Ovakav obrazac sugerira da je tendencija idealiziranja, kako se ispituje ovom skalom, doista pozitivna iluzija, koja može i stvarati i reflektirati pozitivnost ozračja u danome tipu veze. Treba istaknuti, također, da su parovi u ovome uzorku (kao i oni koji su sudjelovali u drugoj primjeni) pokazali, općenito, određeno slaganje i u ovoj tendenciji idealiziranja (v. detaljnije u Čubela Adorić, Jurević i Jurkin, 2008; Jurević, 2007).

Općenito, može se zaključiti da Skala sklonosti idealiziranju braka predstavlja zadovoljavajuće homogenu i osjetljivu mjeru generalne tendencije idealiziranja. Rezultati inicijalnih primjena u uzorcima parova koji su razmjerno kraće vrijeme u braku pružili su određenu potvrdu o njezinoj valjanosti. Zbog nacrt, koji je zahtijevao pristanak obaju partnera na sudjelovanje, u tim se istraživanjima nije mogla izbjeći pozitivna samoselekcija. Za daljnju validaciju ovoga instrumenta, dakako, nije nužno da nacrt istraživanja uključuje pristanak i sudjelovanje obaju partnera; također, uključivanje parova koji su na bračnoj terapiji ili savjetovanju može pridonijeti reduciranju efekata pozitivne samoselekcije. K tome, bilo bi poželjno u daljnjim istraživanjima s ovom skalom obuhvatiti i partnere srednje i starije dobi, odnosno one koji se nalaze u kasnijim stadijima braka, kao i one koji se nalaze na samome početku svoje bračne veze.

Tablica 1. Osnovni deskriptivni statistici Skale sklonosti idealiziranju braka u dvjema nezavisnim primjenama u uzorcima bračnih parova: 1. – Jurević (2007), 2. – Tucak Junaković, Čubela Adorić i Nekić (2009)

		M	min	max	Fergusonov delta indeks	SD	α
1. primjena	Cijeli uzorak (N = 366)	5,7	1,8	7	,81	0,97	,91
	Žene (N = 183)	5,6	1,8	7		1,02	,92
	Muškarci (N = 183)	5,8	1,8	7		0,91	,90
2. primjena	Cijeli uzorak (N = 320)	5,9	1,1	7	,74	1,21	,86
	Žene (N = 160)	5,9	1,3	7		1,22	,88
	Muškarci (N = 160)	5,9	1,5	7		1,17	,84

Tablica 2. Korelacije rezultata na Skali sklonosti idealiziranju braka s nekim drugim skalama UPKBO u dvama nezavisnim istraživanjima: primjena I – Jurević (2007); primjena II – Tucak Junaković, Čubela Adorić i Nekić (2009)

Skala UPKBO	Primjena I (N = 366)	Primjena II (N = 320)
Bračno zadovoljstvo	,80	,78
Bračna stabilnost	,84	,81
Percipirana pravednost	,78	,77
Uspješnost rješavanja konflikata	,72	,74

Napomena: svi $p < ,01$

Literatura:

- Caughlin, J. P., Huston, T. L. (2006). The affective structure of marriage. U: A. L. Vangelisti i D. Perlman (ur.). *The Cambridge handbook of personal relationships* (str. 133–155). Cambridge University Press.
- Ćubela, V. (2002). Upitnik bračne usklađenosti. U: K. Lacković-Grgin, A. Proroković, V. Ćubela i Z. Penezić (ur.). *Zbirka psihologijskih skala i upitnika*, Sv. 1 (str. 83–86), Filozofski fakultet u Zadru.
- Ćubela Adorić, V., Jurević, J., Jurkin, M. (2008). Marital satisfaction, idealization, adjustment and stability in different types of marriage. Rad prezentiran na skupu 4th *European Conference on Positive Psychology*, Rijeka, Hrvatska.
- Fowers, B. J., Veingrad, M. R., Dominicus, C. (2002). The unbearable lightness of positive illusions: Engaged individuals' explanations of unrealistically positive relationship perceptions. *Journal of Marriage & Family*, 64, 450–460.
- Gagne, F. M., Lydon, J. E. (2004). Bias and accuracy in close relationships. *Personality and Social Psychology Review*, 8(4), 322–338.
- Jurević, J. (2007). *Obrasci slaganja među partnerima u procjeni bračnog funkcioniranja i percepcija opće kvalitete braka*. Diplomski rad. Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru.
- Murray, S. L., Holmes, J. G., Griffin, D. W. (1996a). The benefits of positive illusion: Idealization and the construction of satisfaction in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(1), 79–98.
- Murray, S. L., Holmes, J. G., Griffin, D. W. (1996b). The self-fulfilling nature of positive illusions in romantic relationships: Love is not blind, but prescient. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(6), 1155–1180.
- Neff, L. A., Karney, B. R. (2005). To know you is to love you: The implications of global adoration and specific accuracy for marital relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 480–497.
- Taylor, S., Brown, J. (1999). Illusion and well-being: A social-psychological perspective on mental health. U: R. F. Baumeister (ur.). *The self in social psychology* (str. 43–66). Psychology Press: Taylor & Francis Group.
- Tucak Junaković, I., Ćubela Adorić, V., Nekić, M. (2009). Neki aspekti kvalitete bračnog funkcioniranja tijekom tranzicije u roditeljstvo. Rad prezentiran na skupu XIX. *Dani Ramira i Zorana Bujasa*, Zagreb, Hrvatska.

SKALA SKLONOSTI IDEALIZIRANJU BRAKA

Dolje je naveden niz tvrdnji koje izražavaju različite ocjene kvalitete bračne veze i odnosa s bračnim partnerom. Koliko se te ocjene slažu s mišljenjem koje Vi imate o svome braku i partneru?

Pročitajte pažljivo svaku tvrdnju i na skali od 7 stupnjeva zaokružite onaj broj koji najbolje odgovara Vašemu mišljenju. Značenje brojeva na skali je sljedeće:

-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
potpuno netočno	uglavnom netočno	donekle netočno	niti točno, niti netočno	donekle točno	uglavnom točno	potpuno točno

1. Naš je brak idealan.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
2. Mi se međusobno slažemo koliko to u ovome svijetu dvije osobe uopće mogu.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
3. Moj suprug /moja supruga/ i ja se u potpunosti razumijemo.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
4. Nikada mi se nije dogodilo da prema svome suprugu /svojoj supruzi/ ne osjećam ljubav.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
5. Ništa što sam o svome suprugu /svojoj supruzi/ doznala /doznao/ nije me razočaralo.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
6. Naš bi brak mogao biti sretniji. ®	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
7. Nikada ni na trenutak nisam požalila /požalio/ što sam u ovom braku.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
8. Ne vjerujem da brak može biti puno sretniji od našega.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
9. Da sam mogla /mogao/ birati između svih mogućih partnera na svijetu, ne bih bila mogla /bio mogao/ izabrati boljega /bolju/ od svoga supruga /svoje supruge/.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
10. Moj suprug /moja supruga/ ima sve osobine koje sam oduvijek željela /želio/ od svoga bračnog partnera.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
11. Moj suprug /moja supruga/ ima potpuno razumijevanje za moja raspoloženja.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
12. Ne mogu zamisliti da sam u braku s bilo kim drugim.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3
13. U našem sam braku uvijek bila iskrena /bio iskren/ prema svome suprugu /svojoj supruzi/.	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3

® - čestica koju treba bodovati u suprotnome smjeru od ostalih